

KEURUUN KAUPUNKI

Keurusselän ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma vuosille 2020-2024

päivitys vuodelle 2022

Keurusselän ympäristölautakunta 15.12.2021

1. Johdanto	3
2. Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimisto	3
2.1 Toimialue.....	3
2.2 Valvonnan voimavarat ja tehtävät.....	4
2.3 Koulutus.....	5
2.4 Valvontakohderekisteri/ Tietojärjestelmä.....	5
2.5 Viestintä.....	5
2.6 Valvonnan maksullisuus.....	5
2.7 Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu.....	6
3. Valvonnan toimialat	7
3.1 Yleistä	7
3.1.1 Riskinarviointi.....	7
3.1.2 Tarkastuksen sisältö ja tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika.....	7
3.1.3 Valvontakohteiden / valvontakohdetyyppien tarkastustiheydet.....	8
3.2 Elintarvikevalvonta	8
3.2.1 Tarkastussuunnitelma.....	9
3.2.2 Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen.....	10
3.2.3 Muut elintarvikelain mukaiset tehtävät.....	10
3.3 Terveydensuojelu	10
3.3.1 Tarkastussuunnitelma.....	12
3.3.2 Muut terveydensuojelulain mukaiset tehtävät.....	12
3.4. Tupakka- ja lääkelain valvonta	14
3.4.1 Tarkastussuunnitelma.....	15
3.4.2 Muut tupakka- ja lääkelain mukaiset tehtävät.....	15
3.5 Eläinlääkintähuolto	15
4. Erityistilanteisiin varautuminen	16
4.1 Toiminta erityistilanteissa	16
4.2 Epidemioiden selvittäminen (selvitystyöryhmä)	16
5. Suunnitelman toteutumisen arviointi	17

LIITTEET

Liite 1	Kuntien valvontaa ohjaavaa keskeistä lainsäädäntöä
Liite 2	Valvontakohteiden määrä ja suunnitelmallisen valvonnan tarve 2022
Liite 3	Elintarvikeviranomaisnäytteiden näytteenottosuunnitelma 2022
Liite 4	Eläinlääkintähuollon suunnitelma 2022

1. Johdanto

Ympäristöterveydenhuolto on osa ennaltaehkäisevää kansanterveystyötä, jonka tehtävänä on yksilöön, väestöön ja elinympäristöön kohdistuva terveyden edistäminen sekä sairauksien ja tapaturmien ehkäisy.

Ympäristöterveydenhuollon erityislainsäädäntö (liite 1) velvoittaa kuntia laatimaan ja hyväksymään säännöllistä valvontaa koskevan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman siten, että valvonta on laadukasta, säännöllistä ja terveyshaittoja ehkäisevää.

Kunnan tulee laatia säännöllistä valvontaa koskeva kunnan valvontasuunnitelma siten, että valvonnassa otetaan huomioon toiminnan riskit ja että valvonta on yleisten valvontaa koskevien vaatimusten mukaista, ehkäisee terveysvaaroja ja suojaa kuluttajia taloudellisilta tappioilta. Valvontasuunnitelmaa päivitetään tarvittaessa. Valvontasuunnitelma tai sen päivitys on hyväksyttävä toimielimessä ja toimitettava valtion Aluehallintovirastoon suunnitelmakautta edeltävän vuoden loppuun mennessä. Suunnitelmassa on otettava huomioon valtakunnallinen ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelma vuosille 2020-2024

https://www.valvira.fi/documents/14444/261236/Ymparistoterveydenhuollon_valvontaohjelma_2020_2024.pdf/6e1b09c4-c935-6482-059a-035ac95aaa22?t=1568015396747

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön tavoitteena on varmistaa kuntalaisille turvallinen elinympäristö, jossa ei ole terveyshaittaa aiheuttavia tekijöitä. Lainsäädännössä korostetaan toiminnanharjoittajien omaa vastuuta, mutta viranomaisvalvontaa tarvitaan toiminnan ja tuotteiden määräystenmukaisuuden varmistamiseksi, toimijoiden tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi, kuluttajansuojan turvaamiseksi sekä toimijoiden tuotantoedellytysten varmistamiseksi.

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman mukainen säännöllinen valvonta on toiminnanharjoittajille maksullista. Kunnan on perittävä valvontamaksut. Valvontamaksuja voidaan periä siten, että ne kattavat enintään valvonnasta aiheutuneet kustannukset. Maksuja peritään kunnan hyväksymän taksan mukaisesti. Valvontasuunnitelman perusteella toiminnanharjoittajat voivat ennakoida valvontamaksun suuruuden.

Keurusselän ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma ja maksutaksa ovat nähtävillä Keuruun kaupungin internetsivuilla: <http://www.keuruu.fi/asukkaat/ymparistoterveydenhuolto>

2. Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimisto

2.1 Toimialue

Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimisto toimii Keurusselän ympäristölautakunnan alaisuudessa. Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueeseen kuuluvat Jämsä, Keuruu, Kuhmoinen, Mänttä-Vilppula, Ruovesi ja Virrat. Asukkaita alueella on n. 55 500. Lautakunnassa on seitsemän jäsentä; yksi jäsen jokaisesta yhteistoimintasopimuskunnasta ja, jos kunnan asukasluku ylittää 15 000, jäseniä on kaksi. Yhteistoiminnassa on mukana myös ympäristönsuojelu Keuruulla ja Mänttä-Vilppulassa. Vastuukunta on Keuruun kaupunki, ja kaikki virat ovat Keuruun kaupungin virkoja. Vakituinen toimipiste on yhteistoimintasopimuksen mukaisesti jokaisessa yhteistoimintasopimuskunnassa.

Yksikkö täyttää 30.10.2003 annetun valtioneuvoston periaatepäätöksen vaatimuksen (vähintään 10 henkilötyövuotta, kaikki ympäristöterveydenhuollon toimialat samassa yksikössä).

2.2 Valvonnan voimavarat ja tehtävät

Keurusselän ympäristölautakunnan alaisena toimivan Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimiston tehtäviin kuuluu ympäristöterveydenhuolto ja ympäristönsuojelu.

Ympäristöterveydenhuollon henkilöstövahvuuteen kuuluu ympäristöterveyspäällikkö, 10 ympäristöterveystarkastajaa ja seitsemän kaupungineläinlääkärinä, valvontaeläinlääkäri ja kaksi toimistosihiteeriä. Ympäristöterveydenhuollon tehtäviin on käytettävissä yhteensä 19,9 htv

Valvontakohteiden määrä ja valvontaan tarvittavat toimialakohtaiset resurssit on arvioitu. Käytössä olevien toimialakohtaisten valvontaresurssien suhdetta laskennallisesti tarvittavaan resurssien määrään on tehty edellisten vuosien valvontasuunnitelmien valmistelujen yhteydessä.

Tätä valvontasuunnitelmaa laadittaessa on otettu huomioon, että käytettävissä olevista voimavaroista on mahdollista irrottaa vain osa suunnitelmallista valvontaa varten. Suunnitelmallisen valvonnan osuus on noin puolet kaikesta valvontaan käytettävistä voimavaroista.

Seuraavassa taulukossa on esitetty toimialoittain ympäristöterveyden kokonaishenkilövoimavarat. Valvonnassa henkilöstön erikoistumiseen perustuva työnjako otettiin käyttöön vuoden 2011 alussa ja työnjakoa on tarkistettu tarvittaessa lainsäädäntömuutoksia vastaavaksi. Työnjaon arviointiin vaikuttaa, valvontakohteiden määrät, riskinarvioinnin perusteella saatu tarkastustarve sekä valvonnan kattavuuden varmistaminen eri toimialoilla. Työnjakoa tarkistetaan tarpeen mukaan.

Taulukko 2.2 Ympäristöterveydenhuollon käytettävissä oleva henkilöstö

Virkanimike	Vastuualue	henkilötyövuodet
Ympäristöterveyspäällikkö	hallinto	1,0 htv
Ympäristöterveystarkastajat, 10 kpl	terveydensuojelu	6,0 htv
	elintarvikevalvonta	3,4 htv
	tupakka- ja lääkelakivalvonta	0,1 htv
Eläinlääkärit, 8 kpl	eläinlääkintä	6,6 htv
	eläinsuojelu	0,9 htv
	eläintautivalvonta	0,4 htv
	elintarvikevalvonta	0,1 htv
Toimistosihiteerit, 2 kpl	hallinto	1,5 htv
Yhteensä käytettävissä		20,0 htv

2.2.1 Toiminnan painopisteet

Valvontayksikkö aloitti tässä muodossa toimintansa 1.1.2009 ja se muodostui neljästä 31.12.2008 asti toimineesta valvontayksiköstä.

Suunnitelmakauden yhteisenä painopisteenä on Keski-Suomen maakunnan ympäristöterveydenhuollon yksiköiden yhteistyön lisääminen valvonnassa.

Toimialakohtaiset painopisteet esitellään kunkin toimialan suunnitelman yhteydessä.

2.3 Koulutus

Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimiston henkilöstölle laaditaan koulutussuunnitelma vuosittain edellisen vuoden loppuun mennessä. Koulutussuunnitelma on suuntaa antava, sillä tarkka koulutustarjonta selviää aina kunkin vuoden kuluessa. Koulutukseen varataan vuosittain talousarvioehdotuksessa määräraha erikseen eläinlääkintähuoltoon ja muuhun ympäristöterveydenhuoltoon. Hallinnon koulutukseen, joka käsittää toimistosihteerien ja ympäristöterveyspäällikön ja luottamushenkilöiden kouluttautumisen varataan myös oma määräraha.

EU:n uuden valvonta-asetuksen (EU) 2017/625 5. artiklan mukaan virallista valvontaa ja muita virallisia toimia suorittavan henkilöstön on saatava toimivaltaansa kuuluvalla alalla asianmukaista koulutusta, jonka ansiosta se voi hoitaa tehtävänsä pätevästi ja suorittaa virallista valvontaa ja muita virallisia toimia johdonmukaisella tavalla. Henkilöstön on pysyttävä ajan tasalla toimivaltaansa kuuluvalla alalla ja saatava tarvittaessa säännöllistä lisäkoulutusta.

Ympäristöterveystarkastajien kesken on määritelty viranhaltijoiden erikoisosaamisalueet osa-alueille. Erikoistumista toteutetaan koulutuksella kunkin viranhaltijan tietyn valvonnan osa-alueen osaamisen lisäämisen kautta siten, että viranhaltija hakeutuu ensisijaisesti niihin tarjolla oleviin koulutuksiin, jotka palvelevat kunkin erityisosaamisaluetta. Virkaeläinlääkäreitten koulutus kohdennetaan erikseen valvontaeläinlääkärille ja praktikoille.

2.4 Valvontakohderekisteri/ Tietojärjestelmä

Valvontakohderekisteriä ylläpidetään valtakunnallisessa VATI-järjestelmässä. Järjestelmä on otettu käyttöön vuoden 2019 alkupuolella koko maassa. Järjestelmässä on edelleen kehitettävää, jotta se saadaan tarkoituksenmukaiseksi ja käyttökelpoiseksi. Rekisteri on koko valvontahenkilökunnan käytössä. Rekisteriin merkitään kaikista kohteista toimijan, toimipaikan ja toiminnan tiedot sekä kirjataan valvontatiedot, laaditaan tarkastuskertomukset ja tehdään kullekin kohteelle riskinarvioinnit valvontalajeittain. Näiden perusteella saadaan tarvittavat kohde- ja valvontatietoraportit keskushallinnolle sekä kunnan omaan käyttöön.

Eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnassa käytössä on TerveKuu –tiedonhallintajärjestelmä. Eläinlääkintähuollon suunnitelmassa (liite 4) esitellään tarkemmin muut eläinlääkinnän tietojärjestelmät.

Säännöllisen valvonnan valvontakohteiden määrät ja valvontatarve on liitteessä 2.

2.5 Viestintä

Viestintään kuuluu asiakaspalvelu, neuvonta ja opastus sekä tiedottaminen. Viestinnässä noudatetaan Keuruun kaupungin viestintäsuunnitelman periaatteita.

Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimistolla on asiakaspalvelua varten kaksi puhelinnumeroa, josta palvelua saa arkisin klo 8.00-15.00. Kaikki viranhaltijat ovat virka-aikana neuvontaa ja opastusta varten asiakkaiden tavoitettavissa matkapuhelimesta ja sähköpostitse.

Ulkoisen viestinnän tavoitteena on tehdä toiminta asiakkaille tutuksi lehtiartikkeleiden avulla. Erityisesti valvontayksikön toteuttamien valvontahankkeiden yhteenvedot ja tulokset julkaistaan paikallislehdissä.

Eläinlääkäreitten tavoitettavuus esitetään eläinlääkintähuollon suunnitelmassa (liite 4, kohta 6).

2.6 Valvonnan maksullisuus

Kunnan valvontaviranomaisen on perittävä toimijalta hyväksymänsä taksan mukainen maksu valvontasuunnitelmaan sisältyvistä tarkastuksista, näytteenotosta ja näytteen tutkimuksesta. Kuntaliitto on yleiskirjeellään (21/80/2006) ohjeistanut ympäristöterveydenhuollon maksullisuutta, maksujen suuruuden määrittämistä sekä taksojen hyväksymistä.

Keurusselän ympäristölautakunnan maksutaksa on nähtävillä hyväksytyssä muodossa Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimiston internet-sivuilla. Valvontamaksut määritellään lainsäädännön mukaisesti siten, että ne kattavat enintään valvonnasta aiheutuneet kustannukset. Valvonnan maksut perustuvat valtakunnalliseen valvontaohjelmaan, tähän valvontasuunnitelmaan ja henkilötyötunnin hintaan. Valvontatyötunnin hinta on vuoden 2022 alussa 60,00 euroa.

Ympäristöterveydenhuollossa maksuja peritään seuraavien lakien mukaisesta valvonnasta:

- Elintarvikelaki **297/2021**
- Terveydensuojelulaki (763/1994), **muutos voimaan 1.1.2022**
- Tupakkalaki (549/2016)
- Lääkelaki (395/1987, 54a-54d §)

Lisäksi eläinlääkärint vastaanotoilla on käytössä klinikkamaksu.

Taksan lisäksi toiminnanharjoittajalta peritään elintarvikelain 72 §:n ja terveydensuojelulain vuoden 2022 alusta voimaan tulevan 50 §:n mukaiset vuosittaiset valvonnan perusmaksut (150 €/vuosi).

Valvontasuunnitelman mukaisen hyväksymis- ja tarkastustoiminnan tulot kirjautuvat ympäristöterveydenhuollon talousarviolle ja vähentävät yhteistoimintasopimuskuntien maksuosuutta. Valvonnan toteutumisen arvioinnin yhteydessä arvioidaan myös valvonnasta saadut tulot.

2.7 Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu

Elintarvikelaki ja terveydensuojelulaki edellyttävät, että valvontasuunnitelmassa on esitettävä hyväksytyt laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu.

Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimiston viranomaisnäytteet sekä valvontasuunnitelman mukaiset näytteet tutkitaan seuraavissa laboratorioissa:

- SeiLab, Seinäjoki
- Kokemäenjoen vesiensuojeluyhdistys ry laboratorio (KVYY), Tampere

3. Valvonnan toimialat

3.1 Yleistä

Tämän suunnitelman mukainen valvonta perustuu terveydenhuoltolain (1326/2010) 21 §:ssä mainittujen ympäristöterveydenhuollon lakien mukaan kunnille säädettyyn valvontaan. Lainsäädäntö on esitetty tarkkaan toimialakohtaisissa **valtakunnallisissa** valvontaohjelmissa. Keskeisin valvottava lainsäädäntö on listattu tämän suunnitelman liitteeseen 1.

Toimialakohtainen valvonta esitellään valtakunnallisessa valvontaohjelmassa:

https://www.valvira.fi/documents/14444/261236/Ymparistoterveydenhuollon_valvontaohjelma_2020_2024.pdf/6e1b09c4-c935-6482-059a-035ac95aaa22?t=1568015396747

Tähän suunnitelmaan on koottu valvontayksikön alueella erityisesti suunnitelmakaudella painottuva valvonta ja painopisteet.

Valvontasuunnitelmaan liittyvät vuosittaiset ympäristöterveydenhuollon valvontahankkeet suunnitellaan ja toteutetaan tarpeen mukaan.

3.1.1 Riskinarviointi

Valvontakohteiden valvonnan tarve määräytyy valtakunnallisen ohjeistuksen ja kohdekohtaisen riskinarvioinnin perusteella. Toimialakohtaisissa ohjelmissa on annettu suuntaa antavat ohjeet valvontakohteiden riskinarviointiin. Riskinarviointi ja luokitus ovat jokaisella toimialalla erilaisia, mutta niitä on selkeäsi pyritty yhdenmukaistamaan aiempaa enemmän.

Valvontayksikössä riskinarvioinnin yhdenmukaistaminen on ollut edellisen suunnitelmakauden aikana yksi toiminnan painopisteistä. Valtakunnallisen valvontatietojärjestelmän (VATI) käyttöönoton myötä, riskinarviointi perustuu valtakunnallisiin suosituksiin ja kohdekohtaiseen arviointiin. Kohteet saavat kukin oman riskiluokkansa.

Valvontaan varatusta työajasta arviolta noin puolet voidaan käyttää suunnitelmalliseen valvontaan ja loput akuuttiin, suunnittelemattomaan valvontaan. Terveystensuojelulain mukaisesta valvonnasta suunnitellun valvonnan osuus on huomattavasti vähäisempi.

3.1.2 Tarkastuksen sisältö ja tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika

Kunnan suunnitelman tulee sisältää tarkastuksen sisällön määrittely sekä tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika. Tarkastus voi sisältää useiden ympäristöterveydenhuollon lakien mukaisia toimenpiteitä ja tarkastuskertomuksessa tulee esittää, minkä säännösten mukaan tarkastus on tehty. Tarkastusaikaan vaikuttaa tarkastuksen sisällön laajuus ja tarkastusaikaan katsotaan kuuluvaksi varsinaisen kohteessa tehdyn tarkastuksen lisäksi tarkastukseen valmistautuminen, keskimääräinen matka-aika sekä tarkastuskertomuksen laatiminen. Huomattavaa on, että tarkastus voidaan jossakin tapauksessa tehdä asiakirjatarkastuksena; esim. omavalvontasuunnitelman tarkastaminen, pakkausmerkintöjen tarkastaminen jne.

Taulukko 3.1.2 Tarkastuksen yleinen sisältö eri toimialoilla

	Tarkastuksen yleinen sisältö
Elintarvikevalvonta	Minkä tahansa näkökohdan tutkiminen sen toteamiseksi, onko kyseinen näkökohta vaatimusten mukainen Pääsääntöisesti ilman ennakkovaroitusta Yksi tarkastus ei yleensä voi kattaa koko yrityksen toimintaa, vaan kohdistuu johonkin tiettyyn osaan, kuitenkin niin, että kaikki yrityksen toiminnot tulevat tarkastetuiksi määräaikojan sisällä. Oiva-järjestelmän mukaiset tarkastukset
Terveysturvallisuuden valvonta	Selvittää terveysvaaran tai haitan esiintyminen (aistinvaraista tarkastelua ja arviointia, usein mittauksia ja näytteenottoa)
Tupakkalain valvonta	Tavoite tarkastaa kohteen toiminnan ja tilojen vaatimustenmukaisuus.
Lääkelain valvonta	Tavoite tarkastaa kohteen toiminnan ja tilojen vaatimustenmukaisuus.

Tarkastusten sisällön tarkemmat määrittelyt on kirjattu valtakunnallisen ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelman toimialakohtaisiin valvontaohjelmiin.

3.1.3 Valvontakohteiden / valvontakohdetyyppien tarkastustiheydet

Valvontakohteiden tarkastustiheydet määräytyvät riskinarvioinnin perusteella.

Toimialakohtaisissa valvontaohjelmissä on annettu ohjeelliset tarkastustiheydet ja tarkastuksiin käytettävät ajat. Tarkastustiheydet on määritelty kohdetyyppikohtaisen riskiluokituksen perusteella, jota voidaan kunnissa edelleen tarkentaa. Riskinarviointiin perustuva valvontakohdekohtainen tarkastustiheyksien määrittely yhdenmukaistetaan suunnitelmakaudella.

Keurusselän yhteistoiminta-alueen valvontakohteiden määrä ja suunnitelmallisen valvonnan valvontatarve valvontakohdetyyppikohtaisesti on liitteessä 2.

Jokaisesta tarkastuksesta laaditaan valtakunnallisessa VATI-järjestelmässä tarkastuskertomus, joka sisältää vähintään hallintolain tarkastuskertomukselta edellyttämät tiedot. Lisäksi kirjataan erityislainsäädännön vaatimat tiedot. Tarkastuskertomukseen kirjataan havainnot, korjauskehotukset, kiellot ja muut lainsäädännön määrittelemät toimenpiteet ja pakkokeinot, joiden noudattamista seurataan annettujen määräaikojen kuluttua.

3.2 Elintarvikevalvonta

EU:n uusi valvonta-asetus (EU) 2017/625 muodostaa puitteet koko elintarvikeketjun valvonnalle. Valvonta-asetuksen tavoitteena on varmistaa, että elintarvikeketjua koskevaa EU-lainsäädäntöä sovelletaan jäsenvaltioissa asianmukaisesti ja yhtenäisesti. Valvonta-asetus koskee ennen kaikkea viranomaisten toimintaa. Valvonta-asetuksen 5. artiklan mukaan virallista valvontaa ja muita virallisia toimia suorittavan henkilöstön on saatava toimivaltaansa kuuluvalla alalla asianmukaista koulutusta, jonka ansiosta se voi hoitaa tehtävänsä pätevästi ja suorittaa virallista valvontaa ja muita

virallisia toimia johdonmukaisella tavalla. Henkilöstön on pysyttävä ajan tasalla toimivaltaansa kuuluvalla alalla ja saatava tarvittaessa säännöllistä lisäkoulutusta.

Elintarvikevalvonnan tarkoituksena on varmistaa elintarvikkeiden ja niiden käsittelyn turvallisuus sekä elintarvikkeiden hyvä terveydellinen ja muu elintarvikemääräysten mukainen laatu, varmistaa, että elintarvikkeista annettava tieto on totuudenmukaista ja riittävää eikä johda harhaan, suojata kuluttajaa elintarvikemääräysten vastaisten elintarvikkeiden aiheuttamilta terveysvaaroilta ja taloudellisilta tappioilta, varmistaa elintarvikkeiden jäljitettävyys, turvata korkealaatuinen elintarvikevalvonta ja osaltaan parantaa elintarvikealan toimijoiden toimintaedellytyksiä.

Kunnan tulee laatia säännöllistä valvontaa koskeva kunnan elintarvikevalvontasuunnitelma siten, että valvonta on yleisten valvontaa koskevien vaatimusten mukaista, ehkäisee terveysvaaroja ja suojaa kuluttajia taloudellisilta tappioilta. Valvontasuunnitelmassa otetaan huomioon myös Elintarvikeketjun monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma 2021-2024.

Keurusselän elintarvikevalvonnassa painopisteet vuonna 2022 ovat:

- Osallistutaan Ruokaviraston valtakunnalliseen valvontaprojektiin, jossa tarkastetaan mahdollisuuksien mukaan elintarvikehuoneistoissa:
 - Lämpötilavalvonta (Oiva-rivit 6.2 ja 6.4)
 - Jäljitettävyys (Oiva-rivit 16.1 ja 16.9)
 - Takaisinvedot (Oiva-rivi 16.6)
- **Petoksellisen toiminnan torjunnan kehittäminen**

3.2.1 Tarkastussuunnitelma

Elintarvikevalvonnan tarkastukset tehdään pääsääntöisesti lainsäädännön edellyttämällä tavalla ennalta ilmoittamatta. Tarvittaessa toiminnanharjoittajan kanssa sovitaan tarkastusajankohta. Elintarvikevalvonnan kohdetyyppinen tarkastustiheys ja tarkastusten määrä on esitetty liitteessä 2. Valtakunnallisessa ohjelmassa on esitetty tarkastustiheys, jota käytetään lähtökohtana kullekin valvontakohteelle. Jokaisella valvontaa suorittavalla viranhaltijalla on henkilökohtainen työ-/tarkastussuunnitelma, jossa määritellään kohteisiin tehtävät tarkastukset (laitosvalvonnan osalta myös tarkastusten sisällöt). Henkilökohtaisessa työ-/tarkastussuunnitelmassa yksittäisten kohteiden tarkastustiheys saattaa poiketa taulukossa annetuista tarkastustiheyksistä, koska kullekin kohteelle on tehty riskinarviointi mm. valvontahistorian mukaan. Riskinarviointi toteutetaan ympäristöterveydenhuollon tiedonhallintaohjelman VATI:n avulla.

Suurin osa suunnitelmallista tarkastuksista on Oiva-järjestelmän mukaisia tarkastuksia. Oiva-järjestelmän mukainen tarkastuskertomus tehdään Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti VATI:n kautta. Tarkastuskertomusta suppeampi Oiva-raportti on julkinen **Ruokaviraston** ylläpitämän www.oivahymy.fi internet-sivuston kautta. Oiva-raportti tulee olla valvontakohteessa asiakkaiden nähtävillä.

Huhtikuussa 2021 voimaan tulleessa uudessa elintarvikelaissa on tullut mm. seuraavia keskeisiä muutoksia:

- 72 §:n mukainen valvonnan perusmaksu 150 € vuoden 2022 alusta
- 67 §:n mukainen seuraamusmaksu

Alkutuotannon kohteista maidontuotantotilat sisältyvät valvontasuunnitelmaan. Muiden alkutuotannon kohteiden osalta niiden lukumäärät ovat liitteessä olevassa elintarvikevalvonta, valvontakohteet 2022 taulukossa. Alkutuotannon elintarvikevalvonnan valvontakohteiden tarkastukset aloitetaan vuonna 2022 resurssit ja riskinarviointi huomioiden.

3.2.2 Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen

Viranomaisnäytteitä otetaan tarpeen mukaan omavalvonnan toimivuuden varmistamiseksi ja aina silloin, kun epäillään säädöstenvastaisuutta. Näytteenotto tapahtuu riskinarvioinnin mukaan. Viranomaisnäytteenottosuunnitelma on liitteessä 3.

3.2.3 Muut elintarvikelain mukaiset tehtävät

Elintarvikevalvonnassa tehdään lainsäädännön mukaisesti elintarvikehuoneistojen hyväksymispäätökset 60 vuorokauden kuluessa hakemuksen saapumisesta ja elintarvikehuoneistoilmoitukset rekisteröidään lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Kunnan tehtäviin kuuluvat lisäksi elintarvikealan toimijoiden ja kuluttajien neuvonta ja tiedottaminen, valtion viranomaisten avustaminen eläimistä saatavien elintarvikkeiden kansallisen vierasaineohjelmien ja ensisaapumisvalvonnan toteuttamisessa sekä elintarvikemääräysten mukaisten ilmoitusten ja raporttien tekeminen aluehallintoviranomaiselle (AVI:lle) ja Ruokavirastolle. Vientiin hyväksytyjen laitosten osalta (sisämarkkinakauppa ja vienti EU:n ulkopuolelle) tehdään tarvittavat tarkastukset ja hyväksytään eläinlääkintötodistukset Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti.

Elintarvikevalvonnassa on runsaasti tehtäviä, jotka eivät ole säännöllistä suunnitelmallista tarkastustoimintaa. Näitä ovat mm. valitusten perusteella tehtävät tarkastukset, pakkotoimenpiteet, ruokamyrkytysseelvitykset, elintarvikehuoneistojen rekisteröintiin ja elintarvikehuoneistojen hyväksymisiin liittyvät tarkastukset, ilmoitusten käsittely, neuvonta, asiantuntijatehtävät, koulutus sekä laadun ja yhteistyön kehittäminen.

Toiminnan edelleen kehittämiseksi Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimiston elintarvikevalvonnasta vastaavat henkilöt ovat muodostaneet elintarviketiimin, joka kokoontuvat useamman kerran vuodessa. Tiimissä pyritään luomaan käytäntöjä, jotka yhtenäistävät ja kehittävät käytännön valvontaa. Jokainen valvontatoimenpide raportoidaan ajantasaisena valtakunnalliseen VATI-tiedonkeruujärjestelmään keskusvirastoa (Ruokavirasto) varten.

3.3 Terveysuojelu

Terveysuojelulain tarkoituksena on ylläpitää ja edistää väestön ja yksilön terveyttä. Lain tavoitteena on myös ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka saattavat aiheuttaa terveyshaittaa. Terveysuojelulain mukaan päävastuu terveysuojelun toteuttamisesta on kunnilla.

Terveysuojelulain mukaisen valvontakohteen tarkastuksen tavoitteena on selvittää mahdollisen terveyshaitan esiintyminen, josta voi aiheutua terveyshaitta. Olosuhteiden lisäksi tarkastellaan toimintaa ja arvioidaan kohteen vaatimuksenmukaisuus. Tarkastukset tehdään yleensä toiminnanharjoittajan kanssa ennalta sovittuna aikana.

Terveydensuojelulain useimmat säännöllisen valvonnan kohteet vaativat joko viranomaisen hyväksynnän tai ovat ilmoituksen varaisia, jolloin terveydensuojeluviranomainen tekee hakemusta tai ilmoitusta koskevan päätöksen ennen kuin kohde tulee valvonnan piiriin. Tämän jälkeen valvontakohteille tulee suunnitelmallisen ja säännöllisen valvonnan kohteeksi.

1.1.2022 voimaan tulevassa terveydensuojelulain muutos tuo mukanaan terveydensuojeluvalvontaan valvonnan vuosittaisen perusmaksun, joka peritään niiltä valvontakohteilta, jotka on mainittu lakimuutoksen liitteessä.

Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa

https://www.valvira.fi/documents/14444/261236/Terveystuojelun_valvontaohjelma_2020_2024.pdf/3b3d97e2-4a34-e31a-b649-ae04ecdf2128?t=1568014448887 on määritelty valvonnan painopistealueet vuosille 2020-2024. Painopisteiden avulla pyritään kohdentamaan resursseja suunnitelmallisesti ja riskiperusteisesti sekä huomioidaan lainsäädännön muutoksista aiheutuvat haasteet. Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa määritellyt painopistealueet huomioidaan sellaisinaan käytännön valvontatyössä.

Taulukko 3.3 Terveydensuojelun painopisteet vuosille 2020-2024

Kohde	2020-2024 Terveydensuojelun painopisteet
Omavalvonnan tukeminen	<ul style="list-style-type: none"> • Toiminnanharjoittajien tukeminen riskien tunnistamisessa, joista voi aiheutua terveyshaittaa, ja toiminnanharjoittajan omavalvonnan korostaminen säännöllisen valvonnan riskinarvioinnissa • Omavalvonnan tukeminen tarkastuskäynnillä tai esim. toiminnanharjoittajille lähetetyllä lyhyellä kyselyllä, jonka tuloksia voidaan hyödyntää mm. riskinarvioinnissa, toiminnanharjoittajille suunnatussa neuvonnassa ja ohjauksessa
Talousvesi	<ul style="list-style-type: none"> • Talousveden laatuun vaikuttavien riskien arviointi ja -hallinta yhdessä talousvettä toimittavan laitoksen kanssa ja valvontatutkimusohjelman päivittäminen
Elinympäristöterveyden edistäminen ja yhteistyö	<ul style="list-style-type: none"> • Viranomaisyhteistyön merkitys elinympäristöterveyden edistämisessä merkittäväksi osaksi kuntien strategiatyötä • Terveyshaittojen tunnistaminen ja ennaltaehkäisy viranomaisten yhteistyönä • Häiriötilanteisiin varautuminen ja suunnitelmien yhteensovittaminen sekä valmiusharjoitukset

Koulu yhteisön ja opiskelu ympäristön terveellisyys ja turvallisuus on tarkastettava joka kolmas vuosi (terveydenhuoltolaki 1326/2010, 16 ja 17 §:t) ja ne on tarkastettava eri tahojen kanssa yhteistyössä (Vna 338/2011, 12 §). Terveydensuojeluviranomainen voi toimia koordinaattorina eri tahojen tarkastusten yhteensovittamiseksi. Siten yhteistarkastukset saadaan sovitettua terveydensuojelun suunnitelmallisen valvonnan tarkastusrytmiin (**laaja-alaiset yhteistarkastukset**).

Koulujen ja päiväkotien radonpitoisuuden vuosikeskiarvo kysytään tarkastuskäynnin yhteydessä. Sisäilman radonin vuosikeskiarvo saa olla enintään 300 Bq/m³ (Sosiaali- ja terveysministeriön asetus ionisoivasta säteilystä 1044/2018). Jos ei ole tietoa radonpitoisuudesta, on se kehoitettava mittaamaan seuraavaan tarkastuskertaan mennessä.

Vuoden 2022 painopisteenä toiminnanharjoittajien tukeminen riskien tunnistamisessa.

Terveydensuojeluviranomainen pyytää esimerkiksi tarkastuksen yhteydessä toiminnanharjoittajaa selvittämään, miten toimintaan vaikuttavat riskit on tunnistettu, miten niiden vakavuus on arvioitu

ja mitä riskien hallintakeinoja on otettu käyttöön. Toiminnanharjoittajia voidaan joutua tukemaan riskien tunnistamisessa, joista voi aiheutua terveyshaittaa. Riskien tunnistamisella ja seurannalla on ennaltaehkäisevä vaikutus terveyshaittojen syntymiseen.

Terveydensuojelun kohdetyyppikohtainen tarkastustiheys on esitetty liitteessä 2. Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa on esitetty tarkastustiheys, jota käytetään lähtökohtana kullekin valvontakohteelle. Jokaisella valvontaa suorittavalla viranhaltijalla on henkilökohtainen työsuunnitelma, jossa määritetään kohteisiin tehtävät tarkastukset. Henkilökohtaisessa työsuunnitelmassa yksittäisten kohteiden tarkastustiheys saattaa poiketa liitteessä 2 annetuista tarkastustiheyksistä, koska kullekin valvontakohteelle tehdään riskinarviointi tarkastuskäynnin perusteella. Riskinarvioinnin tulos määrittää **tarkastustiheyden**.

3.3.1 Tarkastussuunnitelma

Terveydensuojelun kohdetyyppikohtainen tarkastustiheys ja suunniteltu tarkastusten määrä on esitetty liitteessä 2. Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa on esitetty tarkastustiheys, jota käytetään lähtökohtana kullekin valvontakohteelle. Jokaisella valvontaa suorittavalla viranhaltijalla on henkilökohtainen työsuunnitelma, jossa määritetään kohteisiin tehtävät tarkastukset. Henkilökohtaisessa työsuunnitelmassa yksittäisten kohteiden tarkastustiheys saattaa poiketa liitteessä 2 annetuista tarkastustiheyksistä, koska kullekin valvontakohteelle tehdään riskinarviointi tarkastuskäynnin perusteella. Riskinarviointi toteutetaan ympäristöterveydenhuollon tiedonhallintaohjelman, VATI:n avulla. Riskinarviointi perustuu Valviran julkaisemaan ympäristöterveydenhuollon laatujärjestelmään (valvontaohjeisto) ja siinä esitettyyn kohdetyyppikohtaiseen valvontatarpeen arviointiin.

3.3.2 Muut terveydensuojelun mukaiset tehtävät

Valtakunnallisen valvontaohjelman mukaan kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvän säännöllisen ja suunnitelmallisen valvonnan lisäksi on huomioitava muu kunnan tehtävänä oleva terveydensuojelun tarkoittama valvonta. Terveydensuojelussa ei-suunnitelmallinen valvonta vie huomattavasti suuremman osan työajasta kuin suunnitelmallinen valvonta. Näitä tehtäviä ovat mm:

- Asumisterveyteen liittyvät asiat
Asumisterveysasiat muodostavat suuren tehtäväkokonaisuuden ei-suunnitelmallisen valvonnan puolella. Asunnontarkastuksia on tehty vuosittain noin 70-90 kappaletta. Asunnontarkastusten osalta yksittäiset tapaukset saattavat viedä erittäin paljon aikaa ja ovat usein vaikeasti selvitettäviä. Asunnontarkastuksia tehdään tarkastuspyyntöjen perusteella terveyshaittojen selvittämiseksi ja poistamiseksi. Asunnontarkastukset liittyvät sisäilman laatuun, home- ja kosteushaittoihin, meluhaittoihin, asuntojen likaisuuteen tai huonokuntoisuuteen, ilmanvaihdon puutteellisuuteen, kylmyyteen ja hajuihin. Todettujen epäkohtien poistamiseksi annetaan tarpeen mukaan korjauskehotuksia ja käytetään muita terveydensuojelun mukaisia keinoja terveyshaittojen poistamiseksi. Kuntalaisille ja kiinteistöjen omistajille annetaan myös neuvontaa ja ohjausta asumisterveyteen liittyvissä kysymyksissä.
- Terveyshaittojen selvittäminen
Kouluissa, päiväkodeissa ja muissa julkisissa rakennuksissa on sisäilmaongelmia, joiden selvittämiseksi ja poistamiseksi tehdään yhteistyötä kiinteistön omistajien ja käyttäjien kanssa. Sisäilmaongelmien käsittelemiseksi on perustettu kuntiin sisäilmatyöryhmiä. Sisäilmaongelmien selvittämiseksi ja korjausten suunnittelemiseksi tehdään laajoja tutkimuksia ja tarkastuksia. Tutkimukset tilataan yleensä ulkopuolisilta asiantuntijoilta, joiden laatimien raporttien ja tutkimustulosten perusteella arvioidaan terveyshaittoja ja annetaan tarvittaessa ohjeita ja kehotuksia terveyshaittojen poistamiseksi. Sisäilmaryhmät, joissa myös terveydensuojeluviranomainen on edustettuna, kokoontuvat säännöllisesti.

Terveydensuojeluviranomainen seuraa näytetuloksista jatkuvasti esim. vesilaitosten jakaman talousveden laatua ja uimavesien laatua niin uimahalleissa kuin uimarannoillakin. Mikäli näytetulosten tai muiden yhteydenottojen perusteella syntyy epäily mahdollisesta terveyshaitasta tai epidemiasta, terveydensuojeluviranomainen ryhtyy välittömästi toimenpiteisiin vaaratilanteen rajoittamiseksi. Terveydensuojeluviranomainen vastaa tiedottamisesta, asian selvittämisestä ja raportoinnista keskusvirastoille.

- Asiakaspalvelu, neuvonta ja opastus
Terveydensuojelulain mukaan viranomaisen tehtävänä on antaa neuvontaa ja opastusta kuntalaisille terveydensuojeluun liittyvissä asioissa. Kuntalaisten ja toimijoiden yhteydenottoihin vastataan pääasiassa puhelimitse ja sähköpostilla mutta osa asioi myös henkilökohtaisesti toimistolla. Esimerkiksi yksityisten ihmisten talousvesinäytteitä toimitetaan kauttamme laboratoriotutkimuksiin vuosittain yli 100 kappaletta.
- Terveydensuojelulain 13 §:n mukaisten ilmoitusten käsittely
Terveydensuojelulain 13 §:n mukaisia huoneistoja ja toimintoja koskevien ilmoitusten johdosta tehdään tarkastus ja ilmoituksesta annetaan todistus toimijalle. Terveyshaittojen ehkäisemiseksi voidaan antaa tarvittavia määräyksiä.

Käytännössä toiminnanharjoittajat tuntevat huonosti terveydensuojelulain velvoitteet ilmoituksenvaraisuudesta. Tämän takia uusien toimintojen perustamista tai olennaista muuttamista joudutaan seuraamaan muun valvonnan yhteydessä ja tiedotusvälineiden kautta, jonka jälkeen viranomainen joutuu pyytämään ilmoitusta toiminnanharjoittajalta.

Valtakunnallisessa terveydensuojelun valvontaohjelmassa vuosille 2020-2024 terveydensuojelun suunnitelmallista valvontaa on yksinkertaistettu. Suunnitelmallisen valvonnan piiristä on poistettu sellaiset kohteet, joissa oleskelu on lyhytaikaista ja jotka todennäköisesti eivät aiheuta terveyshaittaa. Näitä kohteita ovat:

- eläinten pitoon tarkoitettu rakennus tai aitaus asemakaava-alueella tai muulla vastaavalla alueella
- bingohallit, pelisalit ja –kasinot, tanssisalit ja –lavat
- kirkot, merimieskirkot sekä muut uskonnollisten yhdistysten tilat
- luentosalit ja auditoriot muualla kuin koulujen tai oppilaitosten yhteydessä
- teatterit, elokuvateatterit, ooppera- ja konserttisalit, sirkukset, baletti-, juhlahuoneistot sekä muut esityksiin ja tapahtumiin tarkoitettut sisätilat
- muut kokoontumis- ja juhlahuoneistot
- työtilat asuinrakennuksessa tai alueella, jossa on asuinhuoneistoja
- parturi- ja kampaamotoiminta
- solarium
- hautausmaat, yksityiset hautapaikat ja eläinten hautausmaat
- muut vastaavat laitokset tai huoneistot, joissa harjoitetusta toiminnasta saattaa aiheutua käyttäjälle terveyshaittaa

Edellä mainituista suunnitelmallisen valvonnan piiristä poistetut kohteet kuuluvat kuitenkin osittain edelleen ilmoitusvelvollisuuden piiriin ja ilmoituksista tehdään päätös (terveydensuojelulaki 13§). Näiden kohteiden valvontaa tehdään jatkossa yhteydenottojen/valitusten perusteella. Nämä yllättävät valvontatapaukset ovat ensisijaisia suhteessa säännölliseen valvontaan, sillä yleensä yhteydenottojen taustalla on terveyshaittaepäily.

- Lausunnot ja asiantuntijatehtävät

Valtakunnallisen valvontaohjelmankin painopistealueena on terveydensuojeluviranomaisen aktiivinen rooli ympäristöstä aiheutuvien terveyshaittojen arvioinnissa jo hankkeiden suunnittelu- ja päätöksentekovaiheessa. Terveydensuojelun osalta valmistellaan lausuntoja muille viranomaisille (mm. AVI, ELY, ARA, kunnalliset rakennusvalvonta-, kaavoitus- ja ympäristönsuojeluviranomaiset). Useissa hankkeissa toimitaan terveydensuojeluasioiden asiantuntijana, neuvojana ja ohjaajana.

- Toiminnan kehittäminen ja raportointi
Toiminnan edelleen kehittämiseksi Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimiston terveydensuojeluasioista vastaavat henkilöt ovat muodostaneet terveydensuojelutiimin sekä vesitiimin, jotka kokoontuvat useamman kerran vuodessa. Tiimeissä pyritään luomaan käytäntöjä, jotka yhtenäistävät ja kehittävät käytännön valvontaa. Jokainen valvontatoimenpide raportoidaan ajantasaisena valtakunnalliseen Yhti-tiedonkeruujärjestelmään keskusvirastoja varten. Lisäksi näytteenotosta vesilaitosten ja yleisten uimarantojen osalta raportoidaan vuosittain aluehallintovirastoon.

3.4 Tupakka- ja lääkelain valvonta

Tupakkalain tavoitteena on ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen. Tupakkalain mukaisen valvonnan tavoitteena on vähentää alaikäisten tupakan saatavuutta, asukkaiden tahdon vastaista altistumista ympäristön tupakansavulle sekä vähentää tupakointia siten, että tupakoinnin aiheuttamat terveyshaitat ja –vaarat vähenevät. Valvonnan tulee sisältää tupakkatuotteiden varastointi- ja myyntipaikkojen tarkastuksia sekä tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myyntiä ja esilläpitoa myyntipisteessä, tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myynnin omavalvontaa, mainontaa ja muuta myynnin edistämistä samoin kuin tupakointikieltojen ja –rajoitusten noudattamista.

Valtakunnallisessa tupakkalain valvontaohjelmassa vuosille 2015-2019 suunnitelmallista valvontaa oli jo yksinkertaistettu. Suunnitelmallisen valvonnan piiristä on jätetty pois sellaiset kohteet, joissa tupakointi on tupakkalain perusteella kielletty. Tällaisia kohdetyppejä ovat mm. savuttomat ravintolat, päiväkotien ja oppilaitosten sisätilat ja ulkoalueet sekä virastojen ja viranomaisten sekä niihin verrattavien julkisten laitosten yleisölle ja asiakkaille varatut sisätilat. Suunnitelmallisen valvonnan kohteita ovat esimerkiksi:

- tupakointitilalliset ravintolat
- tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myyntipaikat
- tupakkatuotteiden tukkumyyntipaikat

Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa

https://www.valvira.fi/documents/14444/248380/Tupakkalain_valvontaohjelma_2020_2024.pdf/b8146b38-e53c-5761-fb5b-98789b6fc796?t=1568014485352 on määritelty valvonnan

painopistealueet vuosille 2020-2024. Painopisteiden avulla kohdennetaan resursseja suunnitelmallisesti ja riskiperusteisesti sekä huomioidaan mahdollisista lainsäädäntömuutoksista aiheutuvat uudet haasteet. Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa painopistealueet määritellään erikseen tupakointikieltoihin ja –rajoituksiin sekä tupakkatuotteiden, tupakointivälineiden, tupakanvastikkeiden ja tupakkajäljitelmiä myyntiin ja mainontaan. Valvontaohjelmassa määritelty painopistealueet huomioidaan sellaisinaan käytännön valvontatyössä.

Taulukko 3.4 Tupakkavalvonnan painopistealueet vuosille 2020-2024

toimintavuosi	2020 - 2021	2022 - 2024
---------------	-------------	-------------

painopiste	Laittoman kaupan ehkäisy ja viranomaisten välinen yhteistyö	Tuotevalvonta ja markkinoinnin valvonta
	Omavalvonnan tukeminen ja yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa	

Tarkastuksella käytetään Valviran laatimia tarkastuslomakepohjia, jotka toimivat myös VATI-järjestelmän lomakepohjina.

Vähittäiskaupoissa, kioskeilla ja huoltoasemilla, joilla on nikotiinikorvausvalmisteiden myyntilupa, valvotaan nikotiinivalmisteiden sijoittelua myymälässä, mahdollista myynnin omavalvontaa ja luvan mukaisuutta.

3.4.1 Tarkastussuunnitelma

Tupakkalain kohdetyyppikohtainen tarkastustiheys ja suunniteltujen tarkastusten määrä on esitetty liitteessä 2. Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa esitetty tarkastustiheys, jota käytetään lähtökohtana kullekin valvontakohteelle. Jokaisella valvontaa suorittavalla viranhaltijalla on henkilökohtainen työsuunnitelma, jossa määritetään kohteisiin tehtävät tarkastukset. Riskinarvioinnin perusteella kohdekohtaista tarkastustiheyttä voidaan lisätä tarpeeksi katsotulla määrällä tai vähentää enintään puoleen liitteen 2 mukaisesta kohdetyyppikohtaisesta tarkastustiheydestä. Tupakkatuotteiden myynnin valvontaa tehdään elintarvikevalvonnan yhteydessä. Kohteeseen tehtävä tarkastustiheys määräytyy elintarvikevalvonnan tarpeiden pohjalta. Näin ollen joissain tupakkatuotteiden myynnin valvontakohteissa tarkastustiheys on harvemmin kuin joka toinen vuosi. Tällaisia kohteita ovat mm. pubit ja ravintolat, joissa on vain anniskelua.

Nikotiinikorvaushoitoon tarkoitettujen valmisteiden myynnin valvonnalle ei ole valtakunnallisesti annettu tarkastustiheyttä. Keurusselän alueella nikotiinivalmisteiden tarkastukset tehdään tupakan myynnin valvonnan yhteydessä.

Tupakkatuotteiden ja nikotiinivalmisteiden myynnin tarkastuksista ei peritä erillistä maksua vaan valvontakäyntien kustannukset sisältyvät myyntikohteilta perittävään vuosimaksuun lainsäädännön periaatteen mukaisesti.

3.4.2 Muut tupakka- ja lääkelain mukaiset tehtävät

Valvontasuunnitelmassa esitettyjen tarkastusten lisäksi osa työstä koostuu tehtävistä, joiden määrää ei voida arvioida etukäteen. Tällaisia tehtäviä ovat mm. tupakka- ja nikotiinivalmisteiden myyntilupahakemusten käsittely ja niihin mahdollisesti liittyvät tarkastukset, valtakunnallisen tupakanmyyntiluparekisterin ajan tasalla pitäminen sekä asiakkaiden yhteydenottojen ja valitusten johdosta tehdyt toimenpiteet ja tarkastukset.

Tupakkalain valvonnan osalta tarkastustoimenpiteet raportoidaan ajantasaisena valtakunnalliseen VATI-tiedonkeruujärjestelmään. Tupakan vähittäismyyntilupien myöntämiset ja lopettamiset käsitellään puolestaan valtakunnallisessa Valviran tupakkatuotteiden vähittäismyyntiluparekisterissä. Nikotiinivalmisteiden valvontatoimenpiteitä ei raportoida keskusvirastoille. Päätökset nikotiinivalmisteiden myyntiluvista kuitenkin toimitetaan Fimealle (Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus), joka pitää valtakunnallista rekisteriä nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntipaikoista.

3.5 Eläinlääkintähuolto

Eläinlääkintähuoltolaki (765/2009) tuli voimaan 1.11.2009. Sen mukaan kunnan tuli laatia eläinlääkintähuollon valvontasuunnitelma viimeistään marraskuun alusta vuonna 2011.

Kunnan suunnitelmassa on otettava huomioon valtakunnallinen eläinlääkintähuollon valvontaohjelma ja alueellinen suunnitelma, ja se on arvioitava ja tarkistettava tarvittaessa. Aluehallintovirasto ohjaa kunnan suunnitelman laatimista sekä valvoo ja arvioi sen toteutumista.

Valvontayksikössä on laadittu Keurusselän eläinlääkintähuollon suunnitelma 2020-2024 (Liite 4)

Keski-Suomen maakunnalliseen eläinlääkäripäivystysjärjestelmään siirryttiin muun maakunnan kanssa vuoden 2011 alusta lukien. Tuotanto- ja lemmikkieläinpäivystys on eriytetty.

4. Erityistilanteisiin varautuminen

4.1 Toiminta erityistilanteissa

Elintarvike-, terveydensuojelu- ja eläinlääkintähuoltolaissa on määräykset siitä, että kunnan on ennakolta varauduttava erityistilanteisiin. Varautumisen tavoitteena on pyrkiä ehkäisemään ennakolta häiriö- ja kriisitilanteiden syntyminen sekä luoda edellytykset hallita näitä tilanteita ja niiden seurauksia. Varautumista toteutetaan sekä normaaliolojen häiriötilanteiden että poikkeusolojen varalta.

Varautuminen tarkoittaa käytännössä valmiussuunnitelmien laatimista. Siihen kuuluu myös tiettyjä etukäteisjärjestelyjä, jotka liittyvät esimerkiksi materiaalien hankintoihin ja varmuusvarastointiin, henkilöstön varaamiseen ja kouluttamiseen sekä hälytysjärjestelmien luomiseen. Erityisen tärkeää varautumisessa on eri alojen saumaton yhteistoiminta ja selvät toimivaltasuhteet kriisin tapahtuessa.

Valvontayksikön toimintaohje erityistilanteita *varten (Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimiston valmiussuunnitelma normaaliajan häiriötilanteiden ja poikkeusolojen varalta)* on hyväksytty lautakunnassa 19.9.2018. Ohjetta päivitetään tarvittaessa. Toimiston henkilökunta on nimetty erityistilanneorganisaatioihin yhteistoimintakunnissa.

Valvontayksikkö osallistuu alueellansa järjestettäviin erityistilanne- ja valmiusharjoituksiin.

4.2 Epidemioiden selvittäminen (selvitystyöryhmä)

Epidemioiden selvittäminen kuuluu kunnan tehtäviin ja niiden selvittämiseen on varauduttava.

Terveysvaaralla tarkoitetaan mitä tahansa biologista, kemiallista tai fysikaalista tekijää tai tilaa, joka saattaa vaarantaa ihmisten terveyden. Kunnan on selvitettävä alueellaan ilmenevät elintarvikkeisiin ja talousveteen liittyvät terveysvaaratilanteet. Tällaisia ovat ruokamyrkytykset ja muut elintarvike- tai talousvesivälitteiset vaaratilanteet. Tätä varten kunnan on laadittava toimintaohje. Kuntien on myös varauduttava mahdollisesti tarvittavaan näytteenottoon ja tutkimuksiin. Laboratorioiden on ilmoitettava viivytyksettä sekä toimeksiantajalleen että toimeksiantajaa valvovalle viranomaiselle tieto terveysvaaraan viittaavista tutkimustuloksista (elintarvikelaki 40 ja 45 §).

Kunta voi saada tiedon terveydelle vaarallisista elintarvikkeista tai talousvedestä mm. oman alueensa viranomais- tai omavalvonnan tutkimustuloksista, kuluttajavalituksista tai

Ruokavirastosta. Evira toimii elintarvikkeita ja rehuja koskevan nopean hälytysjärjestelmän (RASFF) virallisena kansallisena yhteystahona. Ruokaviraston lähettämiin RASFF -ilmoituksia koskeviin tiedusteluihin viranomaisen on reagoitava välittömästi selvittämällä, onko kyseisiä elintarvike-eriä saapunut Suomeen.

Terveysvaaratilanteissa viranomaisen on toimittava välittömästi vaaratilanteen rajoittamiseksi. Viranomaisen on käytettävä tapauskohtaista harkintaa päättäessään tilanteen vaatimista toimenpiteistä.

Valvontaviranomaisen on ilmoitettava aluehallintoviranomaiselle ja Ruokavirastolle todetuista terveystilanteista sekä tarvittaessa sellaisista valvonnassa esille tulleista seikoista, joilla voi olla vaikutusta elintarvikkeiden turvallisuuteen. Kunnan valvontaviranomaisen tulee ryhtyä toimenpiteisiin vaarallisten erien poistamiseksi markkinoilta, jos toimija ei noudata velvollisuuttaan takaisin vedoissa.

Kunnan on kirjattava terveystilanteet ja niiden johdosta tehdyt selvitykset ja toimenpiteet.

Epidemiaselvitystyöryhmät ruoka- ja vesiepidemioiden selvittämiseksi (4 kpl) on nimetty 2014 yhteistoiminta-alueiden kuntiin STM:n asetuksen 251/2007 mukaisiksi. Toimisto pitää yllä ryhmän yhteystiedot.

Toimistolla on sopimus SeiLabin (Seinäjäki) kanssa ympärivuorokautisesta laboratoriovalmiudesta sekä erityistilannevalmiudesta.

5. Suunnitelman toteutumisen arviointi

Toteutumisen toimialakohtaisessa arvioinnissa käytetään apuna keskusvirastojen laatimia lomakkeita sähköisessä VYHA-järjestelmässä, jossa selvitetään toimialakohtaisesti toteutunut valvonta.

Mikäli suunnitelmassa asetettuja tavoitteita ei ole saavutettu, toteutumisen arvioinnissa tulisi tuoda esille mahdollisia syitä.

Mikäli valvontasuunnitelman mukaisista tavoitteista on jääty merkittävästi, on tämä otettava huomioon valvontatulojen kohdistamisessa. Valvonnan maksullisuutta suunnitelleissa työryhmissä, samoin kuin eduskuntakäsittelyn aikana korostettiin, että valvonnasta saaduilla tuloilla tulee turvata kuntien mahdollisuus ylläpitää valvontaa. Keskusvirastot keräävät tiedot toimialakohtaisista valvontatuloista.

Keurusselän ympäristölautakunta käsittelee ja arvioi edellisen vuoden valvontasuunnitelman toteutumisen seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä.

